

Kommunstyrelsen

Policy, riktlinjer & beslutanderätt för inköp och upphandling inom Ånge kommunkoncern

Förslag till beslut

Kommunförvaltningen föreslår koncern- och finansutskottet föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. Anta revideringarna i styrdokumentet Policy, riktlinjer och beslutanderätt för upphandling inom Ånge kommunkoncern.

Ärendet i korthet

Nuvarande styrdokument är giltig till 2026-12-12 och ska revideras innan dess. Revideringarna avser att förtydliga texten så den stämmer mer överens med lagstiftningen, effektivisera upphandlarnas arbete och förenkla för lokala företag att leverera till kommunen.

Förvaltningens övervägande

I Ånge kommun används formella konkurrensutsatta upphandlingar även i det fall där direktupphandling enligt lag är tillåten, kommunens annonseringsgräns är idag 100 000 kr. Lagen om offentlig upphandling (LOU) medger i dagsläget att kommuner gör direktupphandlingar upp till 700 000 kronor för varor och tjänster, utan krav på annonsering eller omfattande anbudsprocess.

Punkt 8 Direktupphandling:

Bilaga 2 tjänster (Sociala och andra särskilda tjänster) är inte i nuvarande version omnämnd. Bilaga 2 tjänster är tjänster som aldrig behöver annonseras på EU-nivå och har en generösare direktupphandlingsgräns, dagens tröskelvärde som föreskrivs i LOU 19a kap 2 § ligger på 8 513 250 kr. Förvaltningens förslag är att tydliggöra i riktlinjerna för direktupphandling att även bilaga 2 tjänster omfattas av samma riktlinjer som övriga varor, tjänster och byggtreprenader. Förvaltningen ser fördelar med att låta bilaga 2 tjänster direktupphandlas upp till ovan nämnda tröskelvärde. Skyddade boenden är en bilaga 2 tjänst och kan vara väldigt komplicerat att upphandla då upphandlingslagstiftningens öppenhetsprincip kräver offentlighet kring vilka leverantörer som vunnit upphandlingen. Det kan utsätta de personer och barn som är i behov av skyddat boende för onödigt risk då förövaren enkelt kan ta reda på vilka kommunen har tecknat avtal med.

Beloppsgränsen i nuvarande riktlinjer gäller endast under ett budgetår. Detta strider mot hur en upphandlings värde beräknas enligt LOU. Revideringen avser att harmonisera beräkningen av värdet med upphandlingslagstiftningen. Görs beräkningen enligt nuvarande skrivning finns det risk att otillåtna upphandlingar utförs.

Punkt 8.1-8.2:

I förslaget har förvaltningen lagt till ytterligare en instruktion på mindre inköp, att en marknadsundersökning ska göras om det finns lokala aktörer som kan leverera till ett konkurrenskraftigt pris.

Förvaltningen ser att en marknadsundersökning alltid är bra att göra oavsett om det sker inom det lokala företagandet eller ur ett större perspektiv. Priserna ska fortsatt vara konkurrenskraftiga vilket innebär att upphandlingslagstiftningens icke diskrimineringsprincip inte förbises. Skrivningen skapar en större möjlighet för lokala aktörer att lämna offerter.

Punkt 8.3:

När en upphandlande myndighet väljer att annonsera en direktupphandling ställs helt andra krav på kompletta upphandlingsförfaranden, vilket i sin tur kräver framtagande av fullständigt förfrågningsunderlag, annonsering, kvalificeringskrav och utvärderingsmodell samt formell anbudsprövning och tilldelningsbeslut. Detta innebär avsevärt merarbete för upphandlare och verksamheter, längre ledtider för att få fram nödvändiga varor eller tjänster och ökad tröskel för mindre leverantörer att delta, särskilt lokala aktörer.

Historiskt sett gör Ånge kommun ca 30 annonserade direktupphandlingar varje år. Om en annonserad upphandling tar ca 30 timmar att göra så innebär det en extra tidsåtgång på ca 900 timmar/år.

Det finns fler sätt att konkurrensutsätta än just annonsering. Förvaltningen föreslår därför att slopa annonseringskravet på 100 000 kr (konkurrensverkets krav på dokumentering) och i stället inför en intresseanmälan som annonseras på kommunens hemsida. Genom det förfarandet skulle det bli enklare för mindre företag att anmäla sitt intresse och upphandlingen skulle kunna genomföras genom dialog. Att kommunicera genom dialog jämfört med att utarbeta ett förfrågningsunderlag underlättar både för verksamhet och potentiella mindre leverantörer.

Förslaget skulle uttröna i en effektivisering av arbetade timmar och dessutom underlätta för lokala företag att bli leverantör åt kommunen.

Punkt 13 Underteckna upphandlingsuppdrag

I dag måste kommunchef signera rättegångsfullmakter vilket är väldigt sårbart.

Överprövningar har korta svarstider, ungefär en vecka, och en rättegångsfullmakt behöver komma till stånd under den tiden. Förvaltningen ser risker med att endast en person i förvaltningen har delegation att signera de fullmakterna. Om kommunchefen av olika anledningar skulle vara otillgänglig är risken överhängande stor att upphandlande myndighet inte kan föra Ånge kommuns talan vid överprövning. Detta skulle riskera att medföra stora kostnader för Ånge kommun genom att våra egna upphandlare behöver släppa allt pågående arbete för att hantera överprövningen. Att en upphandlare behöver sköta en upphandling som gjorts av en annan part är försvarande och innebär att det kommer krävas mer av upphandlaren att sätta sig in i underlaget för att kunna göra ett yrkande. Det kan innebära att pågående upphandlingar försenas och riskerar att bli otillåtna direktupphandlingar eller att dyr extern juridisk hjälp behöver anlitas. Med det som bakgrund föreslår förvaltningen att rättegångsfullmakt vid samordnad upphandling delegeras till upphandlare.